Bemærkninger til forslaget

Kulturel udfoldelse er en menneskeret

For første gang nogen sinde har UNESCO fremlagt en konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed. Konventionen peger på en række indsatsområder i international sammenhæng. Men forslagsstillerne finder det nok så væsentligt, at konventionen kobler muligheden for kulturel udfoldelse til menneskerettigheder. Danmark ratificerede konventionen i 2007, men netop Danmark er et eksempel på, at langtfra alle benytter kulturtilbud.

Den seneste kulturvaneundersøgelse fra 2004 (Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004: med udviklingslinjer tilbage til 1964. Af Trine Bille. AKF, 2005.) viser stagnation eller nedgang i andelen af befolkningen, der har deltaget i forskellige kulturaktiviteter inden for det seneste år. Eksempelvis er andelen af danskere, der har besøgt museer, faldet fra 41 til 32 pct. Blandt børn og unge er den generelle nedgang endnu mere markant.

Helt nye opgørelser fra Dansk Musikskolesammenslutning over børns deltagelse i musikundervisning giver de danske musikskoler en begrundet frygt for, at den stigende brugerbetaling er årsag til, at flere børn falder fra de kommunale musikskoler.

Som et land, der bryster sig af sammenhængskraften i samfundet, kan vi ikke leve med, at op mod en tredjedel af den danske befolkning af sociale eller geografiske årsager er afskåret fra kulturel udfoldelse.

Tilgængelighed er altafgørende

En undersøgelse foretaget af Anvendt Kommunalforskning (AKF) for Ugebrevet A4 (nr. 1/2008) viser klart, at kulturelt aktive familier klarer sig bedre. I alle sociale lag – altså uanset familiens økonomiske og uddannelsesmæssige baggrund – klarer de børn sig bedre, som i deres opvækst har været vant til at besøge museer, have bøger i hjemmet eller diskutere film og tv-programmer samt politiske og sociale emner i familien. Tallene fortæller eksempelvis, at 50 pct. af de unge fra kulturelt aktive ufaglærte familier tager en gymnasial uddannelse, dvs. går på gymnasiet, hf, hhx eller htx. I kulturelt inaktive, ufaglærte familier er det kun 30 pct.. Blandt familier med faglig uddannelse er tendensen den samme. I de aktive familier går 63 pct. af børnene i gymnasiet, i de inaktive kun 40 pct.

Kulturel aktivitet er altså ligefrem proportional med uddannelseslængde, og den kulturelle ulighed har således ikke kun med sociale forhold at gøre. Vi skal altså også se på eksempelvis geografiske forhold og den travle families muligheder for at benytte sig af kulturtilbud – med andre ord: tilgængelighed.

For alt tyder på, at det hverken er viljen til eller ønsket om at benytte kulturtilbud, der mangler hos danskerne, heller ikke i yderområderne. Når det kommunale incitament til at understøtte kulturtilbuddene, eksempelvis 50 pct. statslig refusion på egnsteaterområdet, er til stede, så løfter det kulturdeltagelsen. På teaterområdet ser vi, at egnsteatrene og de små storbyteatre har haft stor fremgang i tiårsperioden mellem 1996/1997 og 2006/2007. Relativt er den gruppe teatre steget fra at udgøre 22 pct. af det samlede statsstøttede teatermarked til nu at udgøre 30 pct. af tilskuertallet. Netop dette område beskæres nu.

Disse tal er blot få blandt flere tal, der bekræfter behovet dels for ekstra og mere skræddersyede tilbud til de familier, der ikke har kulturel aktivitet som en del af det daglige mønster, dels for statslige incitamentstrukturer til at øge kulturel aktivitet.

Men det handler ikke alene om rettigheder, fællesskab og almendannelse. Der er også tungtvejende økonomiske argumenter for at bekæmpe den kulturelle ulighed i Danmark.

Kulturel aktivitet er nødvendigt i globaliseringen

AKF-undersøgelsen viser en tydelig sammenhæng mellem lav kulturel aktivitet og frafald på ungdomsuddannelserne. I en tid, hvor det danske samfund skriger på arbejdskraft, kan vi ikke sidde denne dimension i debatten overhørig. Kulturel udfoldelse – muligheden for at blive stimuleret gennem musik, sport, foreningsarbejde, kunst – skaber stærke og reflekterende unge, som i højere grad gennemfører en uddannelse og står til rådighed for arbejdsmarkedet.